

Blahopřání k šedesátinám profesora MUDr. Jaromíra Hradce, CSc.

*Předneseno 25. září 2007 na slavnostním
shromáždění konaném v Charvátově síni na počest
60. narozenin prof. MUDr. Jaromíra Hradce, CSc.*

Spectabilis, pane řediteli, vážená paní doktorko Hradcová, milý oslavenče, vážené dámy a pánové!

S Mirkem Hradcem jsem se setkal poprvé 1. září 1971, tedy před 36 lety. Toho dne mi zavolal profesor Vladimír Pacovský, přednosta III. interní kliniky: „Jdu k tobě na vizitu a přivedu Ti tam na oddělení aspiranta chemického ústavu – od Duchoně – jmenuje se Hradec a bude u nás dva roky, do atestace z interny. Přiděluji Ti ho na oddělení, proklepni ho a pak mi řekneš, co v něm je. Měl by začít u Tebe, aby se okopal.“ Po chvíli se objevil dobře vypadající mladý muž skromného vystupování a zajímavě laděným hlasem mi vyprávěl své curriculum vitae. V tu chvíli ani on netušil, že jeho pobyt u nás nebude trvat dva roky, ale téměř 40 let a já, že si podávám ruku s mým pozdějším nástupcem ve funkci zástupce přednosta III. interní kliniky. Ale k tomu mělo uběhnout ještě mnoho let. A na ty roky bych chtěl zavzpomínat.

Když Mirek nastoupil na oddělení, převzal funkci sekundárního lékaře v plném rozsahu. Patnáct lůžek by dnes každý sekundář považoval za nezvládnutelný počet. A k tomu noční služby, příprava na složení předepsaných kandidátských zkoušek a na atestaci z vnitřního lékařství, práce v laboratoři na experimentální části kandidátské dizertace – nebylo toho skutečně málo. Stalo se pravidlem, že jsem jej vidal odcházet z kliniky kolem sedmé, osmé hodiny večer. Jen on a jeho paní ví, kolik lístků do divadla a na koncerty mu propadlo nebo na ně přišel pozdě, a kolik filmů nikdy neviděl. Brzy se věnoval do kolektivu kardiologické skupiny, která vznikla kolem budované jednotky intenzivní péče. Jeho kolegy v této „škole“ byli MUDr. František Kölbel, pozdější přednosta interní kliniky Fakultní nemocnice v Motole, MUDr. Michael Aschermann, pozdější přednosta II. interní kliniky Všeobecné fakultní nemocnice, MUDr. Jitka Šimonová, pozdější primářka koronární jednotky III. interní kliniky, MUDr. Jiří Spáčil, pozdější primář III. interní kliniky, MUDr. Jaroslav Hrbá, pozdější primář Revmatologického ústavu. Mirek tedy vyrůstal ve velmi kvalitní společnosti.

Jaký byl žák? Vysoce inteligentní, pilný, pracovitý a především obrovsky zodpovědný. V termínu složil atestaci 1. stupně z vnitřního lékařství i zkoušky kandidátského minima a obhájil kandidátskou dizertační práci. Začal publikovat a přednášet. V roce 1979 suverénně vyhrál 1. cenu Soutěže mladých kardiologů a v dalším roce byl odměněn prestižní cenou Československé kardiologické společnosti – medailí MUDr. V. Libenského. I jeho postup na pomyslném kariérním žebříku byl zasloužený. V roce 1987 získal vědeckopedagogický titul docenta – byl tenkrát nejmladším docentem lékařské fakulty – a v roce 2004 byl jmenován profesorem. Ale to už dávno se stal z žáka učitel.

Pracovali jsme spolu – výslovně zdůrazňuji spolu, nikoliv vedle sebe – na jednom pracovišti téměř 20 let.

Mohu potvrdit, že za tu dobu nikdy mezi námi nevznikla konfliktní situace, nikdy mě nezarmoutil. Jen jednou – jedenkrát mi udělal takzvaně „těžkou hlavu“. To bylo tak: vrátil jsem se v roce 1976 ze studijního pobytu na kardiologické klinice profesora Logena v Düsseldorfu okouzlen echokardiografií. Rok poté jsme dostali jeden z prvních těchto přístrojů v Československé republice. Mirek, podobně jako já, zcela propadl kouzlu této vyšetřovací metody. Vyšetřovali jsme každý den, každou volnou hodinu a doslova – každého – chtěli získat vlastní zkušenosti. V té době nebyl u nás nikdo, u koho bychom se mohli učit. Ale Mirek se měl buď vrátit po obhajobě kandidátské dizertace na chemický ústav nebo být zařazen do endokrinologické skupiny naší kliniky. Počítalo se s ním, dokonce měl už určen směr další orientace (endokrinní a neendokrinní příčiny pigmentací). Sváděl jsem tenkrát velký boj – můžu změnit jeho odbornou orientaci z jisté endokrinologie na kardiologii a orientovat jej na tenkrát ještě nejistou echokardiografii? Připomínám, že v počátcích echokardiografie neměla, až na výjimky, příliš obdivovatelů a i někteří koryfeje oboru této metodě příliš nestránili. Nakonec padlo rozhodnutí – kardiologie a metodika echokardiografie. A tak jak lékařská chemie, tak i endokrinologie o Mirka přišly. O tom, že kardiologie získala, další odborný vývoj Mirka Hradce přesvědčil. Svědčí o tom mj. i to, že byl později zvolen předsedou České kardiologické společnosti, členem výboru Evropské kardiologické společnosti, předsedou Credentials Committee of the European Society of Cardiology a řady dalších. Evropská kardiologická společnost ocenila jeho přínos kardiologii v roce 2002 stříbrnou medailí.

Není pochyb, že Mirek Hradec byl, podobně jako František Kölbel, Michael Aschermann, Jitka Šimonová, Jiří Spáčil, Jiří Widimský jr., vynikajícím žákem. Nevím, zda mi ještě zbývá dost času a také nevím, co všechno bych měl ještě udělat, abych si takové žáky vůbec zasloužil. A zda jsem jim předal vše, co budou potřebovat a jestli jsem je nenaučil něco nevhodného.

Co jsem je to vlastně učil?

- Že práce dobrého klinického lékaře nikdy nezačíná v 8:00 a nikdy nekončí v 16.00 hod.;

- že nemocný nesmí být nikdy redukován na pouhou tečku v grafu jejich další publikace;
- že klinický výzkum se musí vždy opírat o kvalitní klinickou práci;
- že ve své práci máme naplňovat výzvu, která je vtesána nad vchodem do slavné Mayo Clinic: vyléčit – někdy * zmírnit utrpení – často * utěšit – vždy.

Když už hovořím o tom, jaké jsem měl žáky, snad měl bych sdělit své pocity – jaký jsem byl učitel?

Říká se, že velmi přísný, náročný a nekompromisní. Ošetřující lékaři museli mít informačně nemocného zcela zvládnutého. Nemohlo se stát, aby lékař při vizitě hledal v chorobopisu výsledek některého vyšetření. Nestrpěl jsem, aby klinická úvaha byla nahrazována sběrem výsledků jiných pracovišť a cílená terapie polypragmazií. Možná bych dnes volil méně invazivní artikulaci, ale z těchto zásad bych ani dnes neslevil. Co mne však skutečně mrzí, že jsem velmi, velmi šetřil pochvalou a poděkováním. Nevím, zda mne aspoň částečně omlouvá, že vysoká kvalita práce se na Charvátově a později Pacovského klinice předpokládala. Nevím, zda to aspoň trochu napravím, když Mirkovi teď, před tímto vzácným shromážděním poděkuji: za stovky hodin práce navíc, za vynikající odbornou práci i za vše, co udělal pro všechny nemocné, pro kardiologii, pro Všeobecnou fakultní nemocnici a 1. lékařskou fakultu. A v neposlední řadě i za jeho přátelství v posledních letech.

III. interní klinika byla vždy rozsáhlé pracoviště. V areálu Všeobecné fakultní nemocnice je proto umístěna ve dvou budovách. Mezi nimi probíhá ulice U nemocnice. Výslovně zdůrazňuji, že tato ulice kliniku nerozděluje. Jen je úsměvné, že ti, kteří pracují v Josefinském traktu říkají o budově divizní nemocnice „druhá strana“, podobně jako ti, co pracují v budově divizní části o Josefinském traktu. A tak, zatímco v Josefinském traktu rostl budoucí významný kardiolog, v budově divizní nemocnice prof. Jaroslav Páv, náš přední diabetolog, vychovával Jana Škrhu, profesor Josef Šobra, zakladatel české lipidologie, Richarda Češku, prof. Jiří Šonka, jeden z našich prvních obezitologů Štěpána

Svačinu a Petra Suchardu a v hypertenziologické laboratoři prof. Karel Horký Jiřího Widimského jr. Nevím, zda tato konfigurace specializací byla jen šťastná náhoda, ale jsem přesvědčen, že nikdo z těchto učitelů tenkrát nemohl tušit, že vychovávají budoucí špičkové odborníky dalšího oboru preventivní kardiologie. Vždyť tenkrát ještě nebyl tento obor konstituován a neměl ani jméno. Dnes je samozřejmě jasno: jeho základními pilíři jsou neinvazivní kardiologie, lipidologie, hypertenziologie, diabetologie a obezitologie. Tak jak byli vynikající tito učitelé, tak jsou dnes neméně významní jejich tehdejší žáci. A tak, když dnes prohlížím záplavu tabulí oznamujících kde, jaké a čeho je centrum, s uspokojením si uvědomuji, že Centrum preventivní kardiologie ve Všeobecné fakultní nemocnici skutečně stojí na velmi kvalitních základech.

Jak šel čas, mnohé se změnilo. Ze sekundárního lékaře se stal profesor, ze žáka učitel. Filozofie Dálného východu (kterou obdivuji) říká, že během života se všichni mnohokrát zadlužíme, ale jen dva dluhy jsou nesplacitelné: dluh rodičům a dluh učitel. (Ač nefilozof, dodal bych, že v našich podmínkách je to ještě dluh manželce.) Myslím ale, že Vás, Mirku, nemusí tyto dluhy příliš tížít. Měl jsem možnost po řadu let pozorovat Vaši starostlivost a péči o Vaše stárnoucí rodiče a lásku k nim. A také vím, že máte dlouholeté, krásné a šťastné manželství. A pokud jde o mne, ten dluh jste už dávno splatil: radostí, jakou jste mi jako žák dělal.

Zbývají už jen dvě věci. Popřát Vám do dalších let a předat malý dárek. Rád při blahopřáních používám část IV. příkázání Desatera: proto Vám přeji „abyste dlouho živ byl a dobře se Vám vedlo na zemi“.

A ještě ten malý dárek. Je to můj fonendoskop. Vyšetřil jsem ním více jak 20 000 nemocných. Poslouchejte s ním nejen srdeční rytmus, ozvy, přídatné zvuky a šelesty, ale naslouchejte s ním i srdci Vašich nemocných. Jsem přesvědčen, že to umíte!

Těší mne, že jsem dnes mohl pronést tuto laudaci: mluvil jsem nejen s pýchou učitele, ale i s radostí přítele.

Děkuji tomuto vzácnému shromáždění za pozornost.

*prof. MUDr. Jan Petrášek, DrSc.,
III. interní klinika, VFN a 1. LF UK, Praha*

Česká kardiologická společnost gratuluje profesoru MUDr. Jaromíru Hradcovi, CSc.

Prof. MUDr. Jaromír Hradec, CSc., FESC, se narodil 29. srpna 1947 v Čestíně u Kutné Hory, nikdy nezapomenul vzpomínání na rodné místo uvést slovy: „u nás v Čestíně“. Podrobnosti z jeho profesionálního života shrnul v tomto čísle *Cor et Vasa* profesor Jan Petrášek, jeden z jeho učitelů. Pokud je tedy profesor Petrášek učitelem, byli jsme v jistém smyslu s Mirkem Hradcem „spolužáci“ – oba jsme na III. interní klinice Všeobecné fakultní nemocnice a 1. lékařské fakultě UK vyrůstali právě pod vedením profesora Petráška a profesora Františka Kölbela. Přednostou kliniky byl profesor Vladimír Pacovský, který byl široce zaměřeným internistou, na jehož klinice vznikla jedna z prvních koronárních jednotek v Československu; na ní jsme se s Mirkem Hrad-

cem sešli. Jistě není cílem této laudace vzpomínání na léta spolupráce na úrovni sekundářů a později asistentů kliniky; naše druhé a nové setkání pak bylo ve výboru České kardiologické společnosti. A právě o práci profesora Hradce v ČKS si dovolím více podrobností.

K tomu, aby byl poprvé zvolen do výboru společnosti, přispěla řada faktorů. Na prvním místě to bylo samozřejmě odborné zaměření profesora Hradce na kardiologii – začínal na koronární jednotce, později byl jedním z prvních českých kardiologů, kteří se věnovali nově vzniklé diagnostické metodě – echokardiografii. V roce 1979 se stal prvním vítězem nově založené soutěže mladých výzkumníků-kardiologů. Ve spolupráci s profesorem Petráškem, který první echokardiografický přístroj

pro kliniku získal v roce 1977, napsal tehdy mladý MUDr. Hradec první skriptu „Echokardiografie“ (1980). V echokardiografii se postupně vypracoval na předního odborníka, uznávaného nejen v Československu; dále se začal věnovat problematice srdečního selhání a farmakoterapie. Absolvoval několik zahraničních pobytů na prestižních pracovištích: 1986–1987 pracoval jako „research fellow“ Kardiologického oddělení Georgetown University ve Washingtonu a v kardiiovaskulární výzkumné laboratoři Cedars – Mt. Sinai Medical Center v Los Angeles a v roce 1992 pak v Department of Cardiological Sciences St. Georges Hospital and Medical School v Londýně. Současně s běžnou prací kardiologa začal také pilně publikovat a přednášet, vždy na vysoké úrovni – to bylo jistě druhým faktorem, který přispěl k tomu, že se již v roce 1995 stal členem výboru ČKS. Již v prvním období byl ve výboru velmi aktivní, přispěl ke vzniku Národního kardiiovaskulárního programu a práci ve výboru věnoval velkou energii. Logickým vyústěním kvality práce a aktivity profesora Hradce pak bylo to, že byl v roce 1999 zvolen poprvé předsedou naší společnosti; po třech letech pak nikdo ve výboru nepochyboval o tom, že předsedou bude ještě v dalším období (celkem byl předsedou ČKS od roku 1999–2005). V této funkci pak přispěl k tomu, že se činnost společnosti zlepšovala prakticky ve všech oblastech – významně se podílel na inovaci Národního kardiiovaskulárního programu, Stanovách ČKS, na kvalitě našich sjezdů v Brně, na vzniku Doporučených postupů ČKS. Vzpomínám na schůzi výborů, které trpělivě vedl a u kontroverzních problémů dovedl vždy dospět k dobrému

kompromisu. Jeho práce byla ceněna i na evropské úrovni, což vedlo k tomu, že se v letech 2000–2002 stal členem výboru Evropské kardiologické společnosti, během tohoto období přivedl na naše sjezdy v Brně řadu předních evropských kardiologů. Po skončení funkčního období člena výboru EKS zůstal aktivním členem edukační komise EKS. V ČKS je v současné době místopředsedou společnosti a jeho zkušenosti a pečlivá práce jsou jedním z faktorů, které přispěly k tomu, že máme v současné době na pozici místopředsedy EKS profesora Petra Widimského. V letošním roce mu bylo uděleno čestné členství ČKS, od EKS obdržel Stříbrnou medaili.

Profesor Hradec je nejen výborný kardiolog, ale také příjemný společník, dobrý kamarád. Několik roků trvalo, než jsem ho přesvědčil, že by se měl symbolicky účastnit běhu Jiřího Tomana, prozradím na něj, že ještě déle trvalo, než byl přesvědčen o tom, že bude lepší, nebude-li kouřit! Dokázal oboje a radost z toho měli všichni, kdo ho mají rádi!

Jsem přesvědčen o tom, že v posledním desetiletí patří profesor Jaromír Hradec k těm, kteří pro Českou kardiologickou společnost vykonali nejvíce práce. Patří mu proto náš dík, nejen od členů současného výboru, ale od všech kardiologů, pro které toho tolik vykonal. Přejí mu osobně, ale také za nás všechny, dobré zdraví a mnoho radosti doma s rodinou, v práci s přáteli. Milý Mirku, buď zdrav, těším se na každé setkání s Tebou!

*prof. MUDr. Michael Aschermann, DrSc.,
předseda České kardiologické společnosti*